

■ Ёсць ідэя!

«АРТ-САЛАТА» Ў САЛАЦЦІ

ЯК МАСТАКІ ЎПРЫГОЖВАЮЦЬ ВЁСКУ

«Пізанскую вежу», «касмічны карабель — лятаючую талерку», катар «Упарты», «Святога Губерта», розных жывёл, птушак і многія іншыя арт-аб’екты можна ўбачыць у вёсцы Салацце Гродзенскага раёна і яе наваколлі. Гэты, здавалася б, не надта перспектыўны населены пункт на беларуска-літоўскай мяжы ўпадабалі творчыя людзі — мастакі, дызайнеры, архітэктары, якія ладзяць тут свае пленэры пад назвай «Арт-салата».

Пра мастацкія «цікавінкі», што з’явіліся ў Салацці, карэспандэнт «Звязды» расказаў наш даўні чытач і аўтар, дацэнт Гродзенскага дзяржаўнага аграрнага ўніверсітэта, кандыдат тэхнічных навук Сяргей ЛАДУЦЬКА. Сяргей Мікалаевіч — заўзяты грыбнік, але цяпер гэтыя мясціны прывабліваюць яго не толькі дарамі лесу. На чыгуначным прыпынку Салацце (ад Гродна — 36 кіламетраў) ён сыходзіць з цягніка не толькі з кошыкам для грыбоў, але і з фотаапаратам. Фотасесію можна распачынаць тут жа, каля прыпынку, а прадоўжыць у вёсцы і навакольным лесе, дзе таксама ёсць мастацкія творы. Прычым іх становіцца ўсё больш (цяпер ужо каля трыццаці), а палатном для большасці паслужылі... шпулі ад кабелю. Убачыць усё гэта можа кожны, прыехаўшы цягніком, машынай альбо веласіпедам. Акрамя жадання, патрэбен толькі пропуск у пагранзону, які аформіць няцяжка.

Вось што расказаў аўтару гэтых радкоў адзін з ініцыятараў «Арт-салата», гродзенскі мастак **Алесь СУРАЎ**:

— Пачалося з таго, што я задумаў зрабіць сваю майстэрню дзесці ў вёсцы. Салацце зачаравала перш за ўсё навакольнымі лясамі, падобнымі на тыя, сярод якіх прайшло маё дзяцінства на Брэстчыне. Купіў там дом, запрашаў пагасцяваць сяброў, калег-мастакоў. Многім з іх так спадабаліся гэтыя мясціны, што яны таксама сталі купляць дамы — часам паўразбураныя, нікому не патрэбныя. Такім чынам утварылася цэлая суполка нахшталт арт-вёсак, якія я бачыў у Германіі: мастакі там селяцца, маюць майстэрні, нават галерэі, і там пачынаецца арт-жыццё. Вось аднойчы і мы задумаліся: а ці не здзейсніць нам у Салацці нейкую творчую акцыю? Вырашылі зрабіць

пленэр. Тым больш што каваль Юрась Мацко, які таксама пасяліўся ў гэтай вёсцы, прывёз вялікую колькасць шпуляў ад кабелю. Меркавалася, што на дровы, але ўзнікла ідэя выкарыстаць іх для пленэра.

— **Якую тэму пленэра вызначылі?**

— Спачатку мы сапраўды гаварылі пра нейкія тэмы. Але потым ухвалілі маю прапанову назваць пленэр «Арт-салатам». Не толькі сучасна назве вёскі, але і ў сэнсе мастацкага «салата», дзе ёсць розныя «інгрэдыенты». Гэта дазваляе мастаку свабодна тварыць, няма нейкага навязвання тэмы. Паглядзець на гэтыя шпулі — кожная нечым адметная. Мы іх потым не толькі ў вёсцы пакінулі, але і развезлі па наваколлі ў радыусе каля сямі кіламетраў, нават на лясных дарогах размясцілі. Пры гэтым прытрымліваемся абавязковага правіла, каб створанае намі гарманічна ўпісвалася ў тутэйшы ландшафт. Усе неабходныя пытанні, вядома ж, узгадняем з сельсаветам, дарожнай і іншымі службамі, што тычыцца пагранзоны — з пагранічнікамі.

Мы вырашылі ладзіць такі пленэр штогадова і сёлета, калі кінулі кліч, зацікаўленасць была вялізная. У Салацце прыехалі не толькі гродзенцы, мінчане, але і два мастакі з Англіі і Расіі. Усе працуюць бясплатна, а расходы на матэрыялы для пленэру, пражыванне і харчаванне ўдзельнікаў бяруць на сябе бізнесмены, якія жывуць у нашай вёсцы.

Інфармацыя пра «Арт-салату» шырока распаўсюдзілася праз інтэрнэт сярод мастакоў, і многія вельмі зацікавіліся. Мы нават атрымалі прапанову аб сумесным праекце з Францыі, дзе таксама ёсць падобная вёска. Мажліва, французскія мастакі прыедуць на пленэр да нас, а мы — да іх.

Зрэшты, пленэр — гэта не толькі рэалізацыя той ці іншай творчай задумы ў Салацці. Падчас яго з’яўляюцца ідэі артпраектаў і ў іншых месцах, а на заканчэнне ладзім канцэрт — з’езджаюцца людзі нават з суседніх населеных пунктаў.

— **А як успрынялі «Арт-салату» карэнныя жыхары Салацця?**

— Яны ўхвалілі гэтую ідэю, бо мы нічога не разбураем, не псуюем, а ствараем нешта новае, цікавае. Што, дарэчы, робіць Салацце

фота Сяргея ЛАДУЦЬКА

вядомым не толькі ў наваколлі. Нават велатур былі з Гродна, каб убачыць, якімі могуць стаць звычайныя шпулі і драўляныя паддоны. І машынамі, цягніком прыязджаюць — глядзяць, фатаграфуюцца. Нідзе не бачыў, каб хтосьці нешта сапсаваў ці кепскае напісаў.

— **Ці даўгавечнымі будуць гэтыя работы пад адкрытым небам?**

— Тут важнейшая сама акцыя, чым даўгавечнасць створанай работы. Захаваецца на дзясятка гадоў — добра. Нешта зламае навальніца — не страшна, зробім штосьці новае. Дарэчы, шпулі сваю місію ўжо выканалі і ў далейшым мяркуем выкарыстоўваць іншыя матэ-

рыялы — дрэва, бетон, метал. Наступны пленэр хочацца зрабіць такім, каб мастацкія творы былі як элемент зоны адпачынку — з лаўкамі, столікамі, навесамі. Прычым не тыповымі, а ў дызайнерскім, эксклюзіўным выкананні. Ідзе, напрыклад, чалавек у лесе па грыбы — сеў перакусіць ці ад дажджу схавалася. Можа, нешта цікавае зробіць разьбяры па дрэве, кавалі. Ахвотнікаў паўдзельнічаць у «Арт-салаце» шмат, і ва ўсіх ёсць творчы азарт.

Барыс ПРАКОПЧЫК.
prakopchik@vziazda.by

Гродзенскі раён

■ Экалагічны лікбез

Адпачываць, а не парушаць і шкодзіць

Сярод аматараў актыўнага адпачынку ў нашай краіне нямала тых, хто любіць бавіць свой вольны час найперш з вудай на беразе вадаёма або са стрэльбай у лясных угоддзях. Выбіраючыся на прыроду ад гарадской мітусні, некаторыя з іх пакідаюць дома не толькі будзённыя жыццёвыя праблемы, але, на жаль, часам і культуру паводзін. Я ж на адпачынку! Я здабытчык! Такая пазіцыя нярэдка вядзе да парушэнняў правілаў палявання і рыбалоўства, што, у сваю чаргу, можа стаць прычынай адміністрацыйнай або крымінальнай адказнасці. Спецыялісты Дзяржаўнай інспекцыі аховы жывёльнага і расліннага свету пры Прэзідэнце Рэспублікі Беларусь папярэджваюць аб недапушчальнасці такіх паводзін.

ШТО, КАЛІ ЗАМЕСТ ВЫДРЫ — БАБЁР?

У адпаведнасці з Правіламі вядзення паляўнічай гаспадаркі і палявання, у краіне з пачатку месяца дазволена здабыча бабра і выдры. Нагадаем, што паляваць на гэтых жывёл можна ў светлы час сутак як зброёвым (з засады, з падыходу), так і бяззброёвым спосабам. Спецыялісты Дзяржінспекцыі прааналізавалі пытанні, якія найбольш часта задаюць паляўнічыя ў сувязі з гэтым і найперш звяртаюць увагу, што паляванне на бобра і выдру, як і на іншыя нармаваныя віды, дазволена ва ўсе дні тыдня.

Разам з тым, згодна з часткай 4 пункта 117 Правілаў палявання, карыстальнікі паляўнічых угоддзяў могуць скарачаць устаноўленыя імі тэрміны (у тым ліку дні тыдня, дазволеныя для правядзення палявання), а таксама абмяжоўваць або забараняць прымяненне прылад і (або) спосабаў палявання. Пра падобныя абмежаванні або забароны карыстальнікі паляўнічых угоддзяў абавязаны прайнфармаваць паляўнічага пры выдачы яму дазволу на здабычу паляўнічай жывёлы і пугцёўкі да іх.

Падчас бяззбройнага палявання на бобра і выдру можна выкарыстоўваць прахадныя пасткі, прызначаныя

па сваіх тэхнічных характарыстыках для лоўлі жывёл (напрыклад, КП-250 або КП-320). Такія прылады палявання адносяцца да так званых «гуманых» — яны забяспечваюць хуткую здабычу жывёлы без працяглых пакут, чаго нельга сказаць пра больш распаўсюджаныя ўшчамляльныя (акія захопліваюць ногі) пасткі.

Устаноўленыя паляўнічымі самаловы могуць знаходзіцца ў паляўнічых угоддзях у насцярожаным (узведзеным) стане на працягу ўсяго тэрміну дзеяння дазволу на здабычу паляўнічай жывёлы і пугцёўкі да яго. Пры гэтым устанаўліваць, здымаць і правяраць капканы і пасткі (у тым ліку даставаць з іх здабытых жывёл) паляўнічым можна толькі ў светлы час сутак. Таксама толькі ў светлы час дазволена паляванне з дапамогай пастак, прынцып дзеяння якіх патрабуе непасрэднай прысутнасці паляўнічага.

Калі паляўнічы выявіў ва ўстаноўленай ім прыладзе паляўнічую жывёлу нармаваных відаў, на здабычу якой у яго няма дазволу, ці жывёлу з Чырвонай кнігі, ён павінен, не дастаючы жывёлу, прайнфармаваць пра гэта карыстальніка паляўнічых угоддзяў. Пры пападанні ў капкан альбо пастку выдры ў працэсе палявання на бобра (ці наадварот) дазвол закрываецца па фактычна здабытай жывёле.

ІНСТЫНКТ «САМАЗАХАВАННЯ» ЦІ ГЛУПСТВА?

У момант спынення правапарушэнняў прыродаахоўнага заканадаўства работнікі Дзяржаўнай інспекцыі часта сутыкаюцца з непадпарадкаваннем з боку браканьераў законным патрабаванням пры выкананні сваіх службовых паўнамоцтваў. Яно праяўляецца ў спробе парушальніка знікнуць з месца здзяйснення правапарушэння, пазбавіцца ад незаконных прылад лоўлі або палявання, незаконна здабытай прадукцыі палявання або рыбалоўства, у адмове прад’явіць дакументы або транспартныя сродкі да агляду і г.д.

За падобныя супрацьпраўныя дзеянні прадугледжана досыць сур’ёзная адказнасць. У адпаведнасці з артыкулам 23.4 Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях, непадпарадкаванне законнаму распараджэнню ці патрабаванню службовай асобы дзяржаўнага органа пры выкананні ёй службовых паўнамоцтваў цягне накладанне штрафу ў памеры ад 20 да 50 базавых велічынь або адміністрацыйны арышт.

Такім чынам, парушальнікі замест аднаго пратакола непасрэдна за парушэнне прыродаахоўнага заканадаўства атрымліваюць яшчэ адзін — за аказанне непадпарадкавання. А гэта ўжо дзве штрафныя санкцыі, якія значна павялічваюць суму штрафу.

Практыка паказвае, што вялікая колькасць непадпарадкаванняў законным патрабаванням інспектараў здзяйсняецца асобамі, якія знаходзяцца ў стане алкагольнага

ап’янення і ў сілу свайго фізіялагічнага стану не могуць адекватна ацэньваць сітуацыю, якая склалася. Асобныя браканьеры, наадварот, з халодным разлікам наўмысна не выконваюць патрабаванняў з мэтай пазбегнуць адміністрацыйнай або крымінальнай адказнасці. Хутчэй за ўсё, гэта правая запозненага інстынctu самазахавання, які, у прынцыпе, у людзей павінен спрацоўваць нашмат раней, яшчэ да здзяйснення факта браканьерства.

Неабходна разумець, што работнікі Дзяржаўнай інспекцыі, якія выявілі правапарушэнне, абавязаны яго спыніць і прыцягнуць парушальніка да адказнасці. Аказанне непадпарадкавання ніяк не можа паўплываць на зыход справы, і, больш за тое, інспектар будзе вымушаны прымяняць падчас затрымання фізічную сілу, спецыяльныя сродкі (пярцовы газ, наручнікі) і нават табельную зброю.

У асобных выпадках парушальнікі прыродаахоўнага заканадаўства, загуляўшыся ў «супергерояў», перастаюць нябачную мяжу паміж адміністрацыйнай і крымінальнай адказнасцю. Аказваючы грубае супраціўленне, з прычыненнем шкоды здароўю работніка Дзяржаўнай інспекцыі пры выкананні ім службовых абавязкаў, парушальнікі рызыкуюць быць прыцягнутымі да крымінальнай адказнасці.

«ЗА КАЎНЕР» — ПАСЛЯ ПАЛЯВАНИЯ

Правілы бяспечнага абыходжання са зброяй, зацверджаныя МУС Рэспублікі Беларусь, забараняюць яе нашэнне, перавозку і выкарыстанне ў стане алкагольнага ап’янення, пад уздзеяннем наркатыхчых, псіхатропных, таксічных і іншых

адурманьваючых рэчываў, а таксама лекавых сродкаў, якія зніжаюць увагу і хуткасць рэакцыі, у хваравітым ці стомленым стане, які ставіць пад пагрозу бяспеку людзей і захаванасць зброі.

За парушэнне гэтай нормы артыкулам 23.48 Кодэкса аб адміністрацыйных правапарушэннях Рэспублікі Беларусь прадугледжаны штраф да 10 базавых велічынь, а за тое ж дзеянне, учыненае паўторна на працягу года, памер штрафу павялічваецца да 20 базавых. Зброя пры гэтым можа быць канфіскавана, акрамя таго, паляўнічага могуць пазбавіць і спецыяльнага права. Аднак меры адміністрацыйнага ўздзеяння за такога кшталту правапарушэнні ў Беларусі даволі лаяльныя ў параўнанні, напрыклад, з краінамі Балтыі.

Так, у Эстоніі ў выпадку падобнага парушэння паляўнічаму давядзецца заплаціць штраф да 800 еўра. У Латвіі — ад 30 да 350 еўра. Паляваць са зброяй у стане алкагольнага ап’янення (наяўнасць абсалютнага этылавага спірту ў крыві ці паветры выдыху ў канцэнтрацыі больш за 0,5 праміле), і (або) стане, выкліканым ужываннем наркатыхчых, псіхатропных, таксічных і іншых адурманьваючых рэчываў там забаронена.

У Літве штрафы яшчэ вышэйшыя — ад 579 да 1737 еўра. Але пры гэтым прыкметай алкагольнага ап’янення лічыцца канцэнтрацыя спірту ад 1,5 праміле. Чалавеку, які знаходзіцца пад уздзеяннем наркатыхчых сродкаў і псіхатропных рэчываў, паляваць забаронена. Штрафныя санкцыі прадугледжаны таксама і за адмову ад праходжання агляду ва ўстаноўленым парадку.

Сяргей РАСОЛЬКА. rs@vziazda.by